

05

A

1757

24
DISPUTATIO PHYSICA
DE
GENERATIONE

QUAM

I. N. S. T.

*Amplissimâ Facultate Philosophicâ
permittente*

placidè ventilandam
exponunt

PRÆSES

M. JOHANNES SIMON,
DRESDENSIS, ALUMNUS ELECTORALIS,

et

RESPONDENS

HENRICUS TITIUS SAGAN.
SILESIUS.

ad diem 16 Junii, A. O. R. M. DC. LV.

In Auditorio Minori

WITTEBERGÆ
Typis JOHANNIS HAKEN.

V I R I S

*Admodum Reverendis, Magnifico, Amplissimis,
atque Excellentissimis.*

DN. JACOBO WELLERO,

Hæreditario in Kleinfarsdorff Theologo Famigeratissimo,
Sereniss. Elect. Sax. à concionibus Aulicis primariis, ut & à
Confessionibus & Consiliis Sacris &c.

DN. JOHANNI MEISNERO,

Doctore Theologo ac Professore Publico Celeberrimo, Alum-
norumque Electoralium Ephoro gravissimo,

DN. ANDREÆ KUNADO,

S.S. Theol. Doctore ejusdemque Professore Publico Celeber-
rimo Consistorii Ecclesiastici Assessore & Alumnorum Electro-
ralium, Ephoro gravissimo.

DN. AUGUSTO BUCHNERO,

Oratori atque Poëtæ summo, Profess. Publico, & Alumno-
rum Electoralium Ephoro itidem gravissimo.

DN. MICHAELI WENDELERO,

S.S. Theol. Doctore & Philosophiæ Practicæ Professore Publi-
co Celeberrimo.

Dominis Patronis, Promotoribus, Hospiti ac Præceptoribus æviter
na observantia prosequendis

ut &

Viro Consultissimo & Civili Prudentia spectatissimo

DN. NICOLAO Fugmann /

Sereniss. Elector. Sax. in Præfectura Pelzigensi à rationib.

Domino Fautori atque Promotori magno & etatem suscipiendo.

hocce γύμνασιον Philosophicum

sacrum esse vult

M. JOHANNES SIMON.

I. N. J.

θ. I. *Generatio est actio quadam & momentanea & successiva.*

§. 1. De Generatione nonnulla σὺν Θεῷ proposituri ipsum primò nomen post res exponenda venit. Hæc duo illa Scholasticorum momenta quid nominis & quid rei. Præcedat autem ὀνοματολογία ipsius rei tractationem seu Πραγματολογία necesse est. Etenim oportet prius vocis ipsius usum cognoscere, à quo sæpe numero provehimur in rei perceptionem, quemadmodum Plato in Cratylo, multis in locis Aristoteles ostendit, præclare inquit Subtilitatum Magister. Id monitine & nos non observemus de varia significatione termini Generationis annotare potiora placet.

§. 2. Aliquando *acceptio Tropica* obtinet, quæ se extendit etiã ad accidentia, quorum productio quandoque etiam Generationis nomine venit. Sic generari dicuntur meteora, habitus, Species sensibiles juxta ac intelligibiles. Aliquando accipitur propriè pro substantiarum productione earumque corporearum in foro Philosophico. Sic generatur homo, rana, mus. Et hujus faciunt communiter duas species, *univocam & equivocam*, Sed nos *equivocam* istam generationem pro *equivocè dicta*, imò pro puro & mero figmento habentes, Omnem generationem *Physicam univocam* esse existimamus,

§. 3. Coeterum de τῷ ὄτι an detur ejusmodi generatio univoca nemo est, qui dubitet. In ore omnium hæc: ruta rutam, canis canem, homo hominem generat. Et si homo incipit esse vel per Creationem vel per Generationem id contingit. Quis verò diceret hominem hodie creari, aut num fortean producitur æquivoca saltim generatione? æquivoca hæc generatio est non actio, est nonens.

§. 4. Hæc generatio est actio: est enim actus fluens à potentia activa, non secus ac risio, locutio, intellectio, volitio in homine. Datur in vivente potentia nutritiva, auctrix & generatrix, sunt potentiæ activæ, quæ quando exercentur, habemus a-
ctiones

tionem. Nec mirum, quod & ipsa sit passio quædam ratione geniti cum aliâs solemne hoc sit actionibus, ut materialiter cū passione coincidunt, ut adeò inde orta sit distinctio inter generationem activam & passivam.

momenta.
nea.

§. 5. Porro, fit ipsa in instanti & successivè diverso respectu. Terminatur n. l. ad formam, l. ad totum compositam cum omnibus suis partibus integrantibus. Illo modo fit in momento; forma n. producenda est instar puncti, tota est ubicunq; est, non pars post partem producitur, cum eas ne habeat quidem. Unde patet, quam malè agant, qui generationem per motum definiunt. Siquidem motus iste successionem infert, & omnis motus fit in tempore, ipsis quoque fatentibus. Hoc est, quod movit Scaligerum, ut & phrasi hac: dum res generatur, uti noluerit, & se verè nimis fuerit invecro in eos, qui per motū describūt generationem. Ita Subtiliss. Vir Exerc. 290. f. 1. *Illam quodq; inquit non subtilis hominis oratio: dum res generatur, neq; enim generatio est in tempore, si generatio est formæ introductio, si forma est res indivisibilis.* Pergit ibidem: *alibi docuimus, generationem non esse motum quod in Recentiorum Phisicis compendiis parum caute scriptum legitur.*

successiva.

§. 6. Hoc posteriori modo, quò pro termino habet totum Compositum perfectè elaboratum, est utiq; temporaria & successiva. Cui fidè præter alia facit formatio hominis in utero. Quippe non simul omnes formantur partes, sed certus isque non exiguus temporis tractus ad hoc peragendum requiritur. Non possum non ad scribere elegantissima verba Excell. D. N. SPERLINGI, quæ habet in *Tract. de Form. hom. c. 5. qu. 2. Formatio perfecta alia imperfecta.* *Hæc septimo à conceptione die absoluta est. Illa in foeminis die perficitur quadragesimo, in masculo trigesimo.* Quam in rem Hippocrates ait: *Genitura septimo die habet, quæcunque corpus habere potest: & foemina conformationem primam duobus, & quadraginta diebus, quod longissimū est, consequitur, masculus, diebus quod longissimum, triginta. Ulterior vero elaboratio partium cum primis carnosarum post diem trigessimū aut quadregessimū inchoatur, & in masculis non ante tertium, in foemillis nō ante quartū mēsem absolvitur.*

TA. II. Ge.

Tb. I l. Generatio ad corpora simplicia non trahenda, in mixtis linquenda.

§. 7. Cœlum non generat, neque etiam stellæ, de Elementis quoque res manifesta, nisi præconceptis opinionibus fueris fasciatus. Enimverò neutrum horum vergit ad interitum, ideoque nec generatione qua se ab eodem vindicent, habent opus. Ubicunque non sunt contrariæ qualitates ibi nulla metuenda corruptio, ubi nulla metuenda corruptio, ibi nec periculum est de vacuo in speciebus futuro, ubi tale periculum non est, ibi etiam, cum opus non sit, generationem natura non instituit; adde quod ratione simplicium corporum mundus in ipsa creatione perfectionem omnem, quantam habere volebat creator acceperit.

non est simplicium corporum

§. 8. Communiter in eo toti sunt, ut ostendat dari quoque generationem Elementorum. Hinc modo provocant ad rusticam quandam experientiam, ad fluctitiam alterationem, modo ad generabilitatem. Hi nodi illi Gordii, quos nemo nisi qui primis labris Philosophiam degustavit, solvere novit.

§. 9. Tantum ad mixta spectat generationis beneficium, quæ etiam ipso vel maximè indigent. Videbas sapientissimus Creator perfectionem & unitatem mundi periclitari, si mixta, quæ fatali interitus necessitate premebantur, generationem non haberent. Concesit ergo ipsis ad id mali declinandum, concessit solis omnibus. Omnibus inquam non individuis, d. speciebus mixtorum.

sed mixtorum

§. 10. Neque est existimandum ac si ad sola viventia spectet generatio; non ita ad mineralia quoque referenda ἀναλόγως. Inæqualitatem attributionis asserimus, veritatem non negamus. Est generatio in viventibus est etiam in non viventibus. Illis πρώτως in his δευτέρως. Lectu dignissima sunt verba Celebrissimi Sennerti Epit. Phys. l. 5. c. 5. Est, inquit, metallorum ac mineralium forma sui multiplicativa, habentque istam vim a Creatione indicam in materia disposita locoque apto sese multiplicandi. Id quod vel nitrum satis docet. Est enim ex terra nitrosa semel salcoctione extrahatur tamen ex matre nitri, quam appellant novum nitrum regeneratur, idque non semel, sed sæpissime, id quod ni-

eorumque omnium

tri coctoribus hodie notissimum. Si igitur beneficio propriae formae se multiplicant mineralia, quid aliud hoc est, quam generatio, quavis non per omnia conveniat cum ea, quae viventium est, generatione. Haec de subiecto generationis, nunc de formali ejus ratione.

Tb. III Consistit ea in productione similis seu ejusdem specie effectus.

notat non
unionem
materiae cum
forma

§. II. Si quicquam maxime necessarium, erit cognoscere in quonam formaliter consistat generatio. Gilb. Jacch. Inst. Phys. lib. 9. c. 31 censet eam consistere in unione materiae cum forma. Sic n. habet d. l. *Generatio ergo formaliter est illa unio materiae cum forma. Atque hinc est, quod quicumque materiae formae unit, compositum generare dicitur. Is dicitur n. parietem dealbare, qui calcem parieti illinit, cum tamen nec candorem nec parietem produxerit. Quod dico in generatione hominis maxime constare potest. Homo n. hominem generare dicitur 2. Phys. t. 26. Et tamen generans nec formam, animam nimirum rationalem, nec corpus producit. Quia tamen animam corpori unit generans, hinc est, quod generare dicatur. Sed nititur falsa hypothese de Creatione animae rationalis, non igitur mirum si ex falso falsum eliciat. Sanè si homo generat hominem, etiam dat partes hominem constituentes. Filius effectus Patris proprius non imputatus est, hic per generationem producendus, non partes jamjam productae saltim uniendae. Conveniunt etiam haec creatio & generatio, quod per utramque ens esse incipiat. Non ergo existimandum animam rationalem per Creationem produci, per generationem vero materiae uniri. Et terminus generationis estne substantia an modus? credo substantiam dixerint omnes Peripatetici. Ista a. unio saltem modus quidam est.*

neque solius
materiae com-
municati-
onem

§. Neque hilo meliores illi sunt, qui formarum originem vel educationi vel inductioni vel creationi tribuunt. Illos n. de generatione minus recte sentire necessum est. In specie quod educationem concernit, est figmentum in cerebellis hominum enatum, neque ullum ejus in natura vestigium apparet. Et malam hanc causam esse satis arguit, quod nec ipsi satis explicare possint illam Educationem. *Quid n. quae hae sibi vult educatio? respondent*

dent formę educuntur è potentia materię, quia ab illa dependen-
dent in fieri, esse & operari, ita ut extra materiam nec fiant, nec
sint, nec operentur. Ast hoc sine est dare originem, aut saltem
terminum à quo, nedicā materiam quandam, ex qua fiāt formę,
quam ipsi dedisse videri volunt. Subjectum f. materia in qua, cū
principio seu materia ex qua non est confundenda. De hac non
de illa quæritur, cum de origine formarum res est. Proinde late-
rem lavant ipsi subinde vociferantes formas educi è potentia
materię, quia ab ea in esse, fieri & operari debeant, ita, ut
extra materiam nec fiant, nec sint nec operentur. Equidem im-
prudentes facilè ambiguo dependentię termino decipiunt, at
quibus vel mica salis, decipere nequeunt. Quis nescit varios
dependentię modos? non saltim effectiva, sed subjectiva, etiam
objectiva, etiam fundamentalis datur, ut in Metaphysicorum
scholis edocemur. Positō unō dependentię modo, non statim
etiam alter ponendus necessariō est, aut quod certō respectu ab
alio dependere dicitur, id non omni dependere modo existi-
mandum statim est. Pater à generatione fundamentaliter de-
pendet, neque tamen ipsa eum in esse absoluto constituit. De-
pendent habitus à suo subjecto, dependentia, quam vocant, ob-
jectiva, non verò ut principio seu causa producente. Neque
dependentia subjectiva semper præsupponit effectivam in quo-
cunque causarum genere. Si dicant non de materia, sed de ef-
ficiente se loqui. Esto, neque tamen obtinent quod volunt.
Materia est principium passivum, huic actio propriè dicta tribui
nequit, & si vel maximè etiam ageret, effectum tamen se nobi-
liorem non produceret. Aut enim fieret hoc ab ipsa materię
substantia, aut ab accidente. Non hoc, quia nullum accidens vir-
tute propriā substantiam producit. Non illud, quia effectus vel
deterior vel similis, nunquam nobilior esse potest suā causā.
Immotum manet argumentum hoc contra Educationis Patro-
nos. *Quęcunque sententia nequit explicari, rationibus firmis
probari, cum multis probatissimis regulis conciliari, ac denique ab
absurditatibus liberari, ea improbanda est. Sententia de Edu-
ctione formarum est talis. E.*

§. 13. Quod
Indu-

Inductionem concernit, quæ Fernelio sententia tribuitur pari
passu cum Educatione ambulat. Dat effectus determinati causam
non determinatam, dat causam effectu nobiliorem. Dat gene-
rationem æquivocam, explosa in totum univocâ. Cum quæri-
tur, unde formæ? respondet Fernelius: non ex educatione, hæc
n. sententia multis est & efficacissimis argumentis proscissa, sed
inductione, quâ naturali & inevitabili necessitate à cælo & a-
stris invehitur. *V.B. Sennert. L. de Cons. & Dissens. c. 9. & Basso L. 1.
de Form. Int. 4. art. 5. citati à CL. SPERLING. Inst. Phys. l. 1. c. 3. qv.
2.* Verum enimvero Cælum, Sol. stellæque reliquæ sunt cor-
pora inanimata, non possunt igitur animam producere, non
possunt nobiliorem formam efficere, alias alteri darent, quod
ipsi non haberent, alias effectus causâ nobilior foret. Præterea
sunt causæ universales indeterminatè influentes, omniumque
ortus promoventes, adeoque non possunt determinatum dare
effectum. Qualis causa in actu causandi s. influxu talis etiam
effectus erit. Et admittantur hæc, qualem quæso habebimus ge-
nerationem in tota rerum natura? Pulchrè Scaliger *Exerc. 6. § 5.
si ita esset, nulla esset generatio. Est enim generatio generantis &
generati, hæc duo sunt in numero & in specie unum, ut est in septimo
Sapientia. Aut igitur erit æquivoca omnis generatio aut etiam nul-
la. Neq; enim formam dederit Adamantius Catellus sed materiam
tantum Therionillo. Tum Therionillus erit solis Filius veneris aut a-
lius, Neq; similis erit Adamantio Therionillus, ab illo namq; materia
sine forma deducta est.*

§. 14. Restat *Creatio*, quæ etiam mirum quantum veræ de
generatione sententiæ officit, Etenim si formæ creantur non
nova ab homine, cane, leone &c. essentia producitur. Si nõ no-
va producitur essentia nulla fit generatio. Igitur in gratiam ve-
ritatis & hæc hypothesis paulo diligentius examinanda & re-
futanda erit. Id quod facturi sumus ^{illis} in medium allatis ar-
gumentis, primum esto: *Quicquid ordinariè fit non immediatè a.
Deo creatur. Quævis forma fit ordinariè E. non immediate a.
Deo creatur. Major,* constat sicut enim quæ ordinariè fiunt, na-
turam agentem Deumque concurrentem inferunt, ita creatio-
nem

nem, quæ solius Dei immediata actio, excludunt. Extraordinariè sunt Cometæ aliæque novæ stellæ, cum creantur, ordinariè v. novæ arbores, novæ herbæ, nova animalia cum non immediatè à Deo, d. mediatè causis secundis intervenientib9 producantur. *Minor* quoque prolixiori non indiget probatione, cum nemo forsan sub Sole futurus sit, qui id infitias ire aut saltim in dubium vocare potuerit. Et quis existimaret tam frequentia fore miracula, aut quæ ratio cur ordinariæ reliquæ formæ, sola anima rationalis extraordinario agendi modo produceretur. Secundum: *Si generantes geniti causa physica sunt, formæ non creantur. Verum prius. E. & posterius.* Assumptum patet ex descriptione causæ Physicæ, siquidè verè ac realiter juxta vim sibi insitam influit & proximè attingit effectum. Intervenit semen, sed partim ut medium, partim ut materia totius, partim ut instrumentum. Quid? quod facultas concessa generanti non obscurè idem arguat, non frustra, sed ut exerceret & vi propriâ non aliena hunc ederet effectum, collata est. Qui ligna ardètia applicat domui ille etiâ cõbustionis causa dicitur, sed nõ physica, cū ipse vim cõburèdi nõ habeat, ignis v. applicat9, cui hæc vis inest eo nomine venit. Nõ secus generans quodvis geniti causa Physica audit, cum & ipsum facultate generatrice præditum propriâ virtute hunc effectum edere possit. Quid multa? uno ore id fatentur, qui se Aristotelicos vocant, ac proinde à sociis quibusdam præter meritum deseruntur. At verò, ut *Connexionis* veritatem quoque ostendamus, cum Creatione formarum quò conveniunt? *δις διὰ τῶσων* dissident. Si homo aut quodcunque generans habet virtutem generandi anima non creabitur, cui bonò enim aliàs data esset à natura hæc activa facultas.

§. 15. Quæ excipi solent, huc afferre non licet: redeundum potius ad id, unde falsitatis nos abduxit odium. Ad illud videlicet, in quo formaliter generatio consistit. Id v. omnes quotquot de generatione rectè sentiunt productionem similis esse fatentur. Quod pro ductionem inferat supra expositum est, similis vero productionem

B

*sed produ-
ctionem si-
milis.*

ex

ex fine colligimus. Data est generatio ad specierum conserva-
tionem, quæ nequit obtineri, nisi simile quoad speciem sibi
generantes producant. Adhæc in ore omnium: generationem
esse communicationem ejusdem essentiæ. Qui a. alteri essenti-
am quam habet, communicat, is utique genitum habet simili-
mum sibi.

*TH. IV. Fitq; beneficio seminis aut principii cujusdam se-
minalis.*

*In omni
generatio-
ne semen.*

§. 16. In quavis generatione danda est materia producti-
onis, quæ semen appellari consuevit in plantis & animalibus
non solum, d. etiam in mineralibus. Quæcunque n. materi-
am productionis habent, iis seminum negandum non est. In
gratiâ eorû, qui Peripatetici audire & videri volunt, notetur Syl-
logismus, quem Excellent. noster Sperling. in aurea de Semine
Disert. c. 1. habet: Quicquid habet aliquid, ex quo primò fit
secundum naturam illud verè habet semen & quoad vocem &
quoad rem. Mineralia (de cæteris non est dubium) habent ali-
quid ex quo primò fiunt secundum naturam. Et mineralia verè ha-
bent semē & quoad vocē & quoad rē. Major est ex descriptione (Aristo-
telis) Minor nō eget probatione nisi forsã aut ex nihilo fieri mineralia
aut quodlibet ex quolibet fieri putēt Nec quenquã movere debet il-
lud, quod subinde ex negatione vitæ, ex non cōpetentia (sit ve-
nia verbo!) descriptionis cujusdam specialis, ex absentia deni-
que organorum velint inferre seminis negationem. Quoad il-
lud n. petunt principium, quoad illud malè putant descriptio-
nem seminis viventium per omnia esse applicandam, id n. fieri
aliàs nequit in analogis, hoc primò simile, cum adhuc his sub
judice sit, utrum ad omnis seminis elaborationem necessaria
sint organa. Si à viventibus ad non viventia procederet ar-
gumentatio, aut organa pro spirituum elaboratione concedē-
da, aut spiritus ipsis planè negandi forent. Conf. Celeb. Sen-
nert. Epit. Phys. l. 5. c. 5.

*Aliis uni-
vocè, aliis
analogicè
semen cō-
petit.*

§. 17. Manet g. hoc, quod omnibus qui generant, se-
men tribuatur verè & propriè, non tn. ὁσαύτως & æquè primò,
d. inequaliter πρὸς ἐν καὶ ἀφ' ἐνὸς, viventibus primariò, se-
cund

cundatio non viventibus. Viventium semina univocè, mineralium analogicè talia sunt. Quàvis v. viventium quoque semina non rarò nos lateant, non tamen per naturam latentem patens evertenda, sed per hanc potius explicanda latens. Videntur sæpius nasci ex muris aut parietibus plantæ, ex quisquiliis mures; at videntur, si altius rem ponderes, semina se offerunt.

TH. V. Ejus finis est specierum conservatio.

§. 18. Tantùm recensemus unum finem, quamvis & hic locum inveniat istud: unius rei plures possunt esse fines. Interest huic universo nullam perire speciem, cum alioquin ejus caderet perfectio & vacuum daretur. *Si deesset aliquid daretur in formis vacuum, quod longè majus esset in natura flagitium, quam vacuum in quantitate,* inquit Scalig. Ex. 250. f. 1. Cum itaque videret optimus creator, quædam corpora fatali clade pressa ad interitum vergere, ne successu temporis tota aliqua deficeret species, generationem ordinavit.

*ob specierum
conservati-
onem com-
cessa est.*

TH. VI. Inter principia generationis communiter sed male refertur privatio.

§. 19. Cum Privationem vulgo principium generationis faciant, & de ea in præsentī videndum. Notat v. hæc privatio nil aliud quam formæ in materia absentiam cum potentia naturali proxima ad eam educendam ac recipiendam, & fundata est in falso educationis dogmate. Unde & nos, sicut in ipso generationis instanti formam adesse statuimus, ita privationem principium ejus negamus. Immotum stat argumentum, nec contrà quicquam vel ipsa prævalebit invidia: *Quicquid in nulla generatione datur, id generationis principium non est. Privatio in nulla generatione datur.* E. Major est manifesta. Minor ex traduce constat. Excipiunt dari utique in generatione privationem, datur privatio in seminibus eatenus, quæ ibi formæ non actu sed potentiâ sunt. Si semina ante vel extra generationem, habent ne illa privationem? sin v. in generatione, principium petunt. Et quæ daretur in generatione, quod in instanti generationis definit, fatentibus Complutensibus, pariter atque Conimbricensibus,

§. 20. Addimus aliud: *Quicquid tunc cum principium dicitur non existit, id principium non est. Privatio tunc cum principium dicitur non existit.* E. Major patet, quia principium & principiatum est affectio entis actu. Minorem probat *Mendoza* asserens privationem esse principium generationis & tunc non existere.

§. 21. Habent v. & ipsi quæ sententiæ suæ patrocinari videntur. Primum est definitio generationis vulgata. Alterum contrarietas principiorum. Verum falsa est illa definitio, & idem per idem probatur. Neque etiam ista principiorum contrarietas in dubitata veritatis est, aut si talis esset, non privationem sed positivum quid inferret.

TH. VII. *Terminus generationis proximus est forma, ultimus est totum compositum cum omnibus partibus integrantibus.*

terminatur proximè ad formam ultimò ad totum compositum.

§. 22. Generationis terminum duplicem offert natura ultimum & proximum. Hic est, quem primo generans assequitur s. ad quem primitus generatio terminatur, eoque ipsa forma geniti specifica, ut leonis, canis, rutæ, salicis & sic porro. Ille v. quem ultimò demum assequitur, & est totum compositum perfectè elaboratum. Primum in instanti generationis producit forma, quare etiam in introductione formæ posita esse dicitur generatio; deinde ex semine fiunt partes integrantes, quib. postmodum magis magisque auctis totum compositum perfectissimè elaboratum habemus.

TH. VII. *Hinc talis emergit definitio: Generatio est actio corporis naturalis mixti, quæ sibi simile producit, ut perpetua specierum conservatio constet.*

Colligitur definitio.

§. 23. Genus est actio: est n. essentielle latius, & quidem proximum, cum proximè latius. O. generatio est actio, sed non omnis actio generatio. Non autem dicere licet. O. generatio est actio momentanea, aut O. generatio est actio successiva. Non illud, quia talis non est generatio consummata; non hoc cum inchoata hinc excipienda veniat. Differentiam dant tria Subjectum, forma & finis. Subjectum quod, corpora naturalia mixta, & speciatim horum forme, à quibus omnes

mnes

innes provenire soleat operationes. *Subjectum quo ipsa facultas generandi est.* Cum v. plurimæ mixtorum dentur actiones, ut ab omnibus aliis adæquatè distingvatur generatio, formam s. rationem formalem addi oportuit. Denique etiam cum Natura temere non agat finis additur conservatio specierum.

§. 24. Hæc descriptio omnium, qualisquidem dari potest optima est, licet perfectissimam & omnibus numeris absolutam non esse utraque manu largiamur. Prostant & aliæ, eæ tamen nævis suis haut carentes. Ut sunt: generatio est via ad naturam, generatio est mutatio à substantia potentià ad substantiam actu, generatio est mutatio ex non ente ad ens, generatio est mutatio totius nullo sensili manente ut subjecto eodè. Partim n. obscuræ, partim non satis plenæ sunt, partim etiam falsitatem habent admixtam.

TH. IX. *Generationem aliam univocam, aliam æquivocam faciunt non tam benè quam sverè.*

§. 25. Tradita definitione statim occurrit illa s. divisio s. distinctio generationis in univocam & æquivocam. *Univocam* dicunt, cum generans & genitum ejusdem sunt essentiæ: *Æquivocam*, cum essentiam diversam habent. Exempla hujus proferunt partim ex plantis, partim ex brutis, partim ex mineralibus, & ipso denique homine. Generationem æquivocam mineralium statuere coguntur omnes illi, qui ea vel virtute siderum vel beneficio frigoris aut caloris nasci censent. Ex plantis afferunt gramina, herbas sponte, ut quidem videtur, nascentes, arbores item sylvestres & alia. Dicunt non dari hic aliud quod semen, sed vel casu oriri vel à Deo aut quadam Intelligentia formæ earum produci existimant, vel ponunt pro efficiente Cælum, terram, aquam aut animam mundi in ijs diffusã. Multi quoque sunt in recensendis brutorum exemplis. Dicunt ex caseis & carnibus generari vermes ex luto & stercore scarabæos & crabrones, ex sudore pediculos, ex urina pulices, ex lectis cimices, ex quisquiliis ranas & mures. Quorum efficientem alii Deum, alii cælum, alii calorem, alii putredinem pronunciant. Nonnullis quoque tribuitur sententia de æquivoca hominis generatione, à qua etiam haut longè abesse videntur illi, qui animæ rationalis creationem introducere satagunt.

*Quidam generatio-
nem æqui-
vocam cõ-
miscuntur.*

*Illorum
sententia
refutatur.*

§. 26. At vero quid Deus? quid Sol? quid cœteræ stellæ?
causæ universales sunt, quæ determinatum dare effectum ne-
queunt. quid calor? quid frigus? quid putredo? accidentia
sunt, quorum ne sexcenta quidem pro una sufficiunt substantia
producenda. Cœlum, terra & aqua vitam non habent, ac pro-
inde nec viventia producere possunt, imò quodcunque mistum
ab illis produci nequit, eò quod longè perfectiora sint. Hinc
tria nascuntur firmissima argumenta. Quæcunque sententia
causæ universali determinatum tribuit effectum, ea ferenda nō
est. Sententia de generatione æquivoca causæ universali de-
terminatum tribuit effectum. E. ferenda non est. Quicquid
anima & vita caret, animam ac vitam producere nequit. Cœ-
lum, terra & aqua anima & vita caret. E. animam & vitam pro-
ducere nequit. N. accidens potest producere substantiam. Pu-
trede, calor, lumen sunt accidentia. E. non possunt producere
substantiam. *Primi syllogismi Major* satis certa est: determina-
tus n. effectus etiam determinatam requirit causam, & quæ in-
determinatè ad omnes influit effectus nullum determinat aut
specificat. *Minor* ab omnibus conceditur; & si opus esset, faci-
lè probari posset ex modo influendi. Etenim influit non solum
ad generationem muris, sed & ad hominis, ad canis &c. Nec
est quod quis dicere aut cogitare velit Solem tunc se non habe-
re ut causam universalem. Quæ ratio, cur Sol influat ad ge-
nerationem hominis canis & leonis influxu generali ac inde-
terminato, secus v. ad generationem muris aut ranæ. Imò quid cau-
sæ, cur Sol indeterminatè influat ad productionem hujus vel illius
ranæ, secus v. ad alterius cujusdam ranæ ortum. In *secundo & ter-
tio* extra dubitationis aleam posita *Minor* est, nec *Major* incere-
ta illi, cui certum est, nullum effectum præstantiâ anteire
causam, neminem id, quod ipse non habet, alteri dare posse.

§. 27. Nec quicquam ad rem facit, cum dicitur, *terram ex
se quidem tantam vim non habere, sed eam à Deo accepisse tertio
cum primis Creationis die*, ubi Deus dixit: Germinet terra her-
bam virentem. Non confundenda *natura instituta cum institu-
enda*, nec *generationi tribuendum, quod creationis est*, nisi con-
cedere velis & hodie equos canes & boves ex terra produci, sicut
in ipsa Creatione factum. Et hic inter *Tunc & Nunc* distinguen-
dum

um. Adhæc non accepit terra *potentiam naturalem* producendi herbas, d. *obedientialem* habuit, quæ infinita Dei virtute in actum deducta est. De Cœlo etiam miserè se torquent, dum *alio* Intelligentiis Cœli motricibus, & propter has ipsi quoque Cœlo hanc virtutem tribuit, *alius* Deum non esse omittendum clamat, qui naturam tanquam causam Instrumentalem disponat, *alius* in prima statim Creatione Cœlum hanc Instrumentariam accepisse virtutem ut possit hujusmodi materias animalium disponere eodem modo, quo disponuntur per semen decisum. Sed respondet ad hæc pro more suo, e. sufficientissime Excell. noster Sperling. Exerc. Phys. l. 6. Ex. 2. §. 2. *Falsum est Intelligentias assistere Stellis. Et contra Stellarum naturam & contra Intelligentiarum officia dicuntur hæc. Solum motum intelligentia, dare Stellis, credunt alias, nunc ad reliqua etiam munia eas adhibent. Ita dato uno inconuenienti sequuntur plura. Neq; ad Deum gloriosum in ordinariis actionibus recurrendum. Nihil hodie natura sine Deo agit, nihil etiam Deus sine Natura. Non quidem ac si Natura Instrumentum Dei foret, sed quia inter ipsas causas principales adest subordinatio. Si simpliciter pro Instrumento habenda foret Natura perirent in toto mundo cause principales. In prima Creatione vires naturales Deus concessit rebus, quib. cum utuntur speciali concursu opus non est. Ineptum est statuere ad vermis ad graminis generationem Deum speciali influxu concurrere, ad equi v. leonis & bovis generali & universali. Haftenus Ille.*

§. 28. Nec suis destituta sunt seminibus gramina vulgaria, aut plantæ, quæ videntur sponte natæ, itemque arbores sylvestres. Graminum vulgarium semina in fœno nobis offeruntur. Si quædam in montium summitatibus, in muris aut aquis enascuntur, semina illorum l. per inundationes, l. per ventos l. per pluviam l. per aves, alio v. e quodam nos latente modo eò fuerunt delata. Nec sylvestres arbores absque semine se multiplicant. Multis nuclei ac semina insunt, quibus generant. Neque etiam statim negandum aliis semen, si seorsim non exhibeatur. Tantò minus dicendum casu quædam oriri; agit enim propter finem natura, quod ad unum omnes fatentur. Aut terræ, aquæ vel animæ mundi hoc adscribendum. Anima mundi nihil

05 A 1757

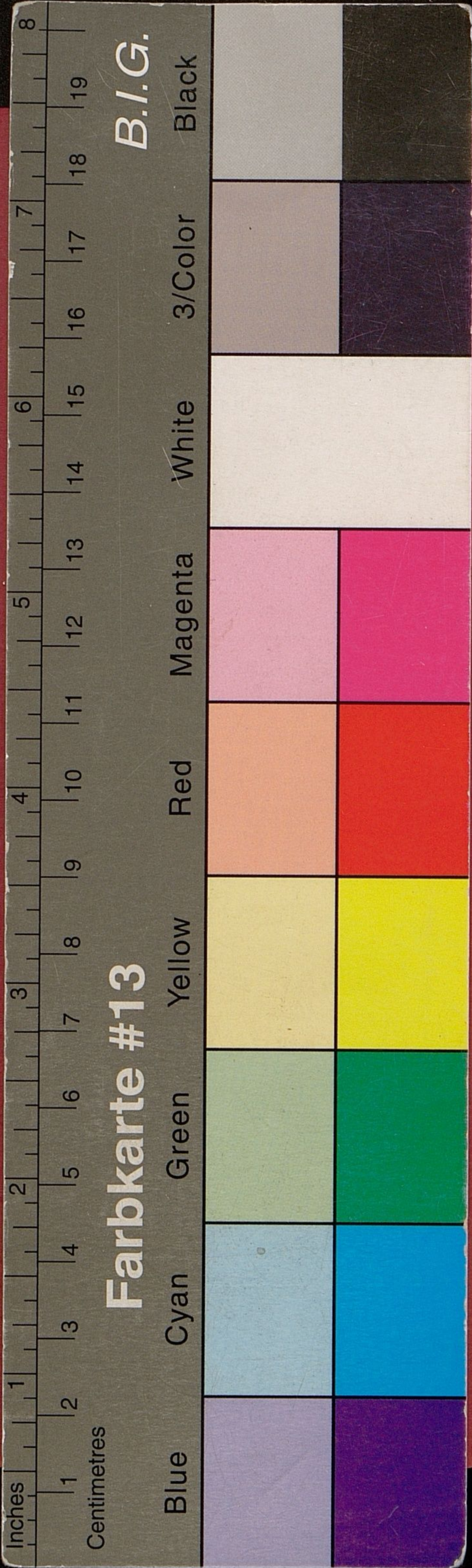
ULB Halle 3
003 785 904

UD NA

DISPUTATIO PHYSICA
DE
GENERATIONE

Quam

I. N. S. T.

*Amplissimâ Facultate Philosophicâ
permittente*

placidè ventilandam
exponunt

PRÆSES

M. JOHANNES SIMON,
DRESDENSIS, ALUMNUS ELECTORALIS,

RESPONDENS

HENRICUS TITIUS SAGAN.
SILESIUS.

ad diem 16 Junii A. O. R. M. DC. LV.

In Auditorio Minori

WITTEBERGÆ
Typis JOHANNIS HAKEN.